

Əntiqə Rəşid: "Su qan gölməçələri ilə qarışıb küçə aşağı axırdı..."

(əvvəlki qəzetin 25 fevral sayında)

Bu gün müsahibim 20 ildən çoxdur imzası ilə media aləmində tanınmış, maraqlı məqalələri ilə özünə kifayət qədər oxucu kütləsi toplamış, "Ədalət" qəzetinin müxbiri, jurnalist Əntiqə Rəşiddir. 44 günlük Vətən Müharibəsinə şahidlik etmiş, Qarabağ bölgəsindən, atəş xəttindən, mermilərin altından göndərdiyi materiallarla qəzetimizin oxucularını bilgiləndirməklə yanaşı, orda insanlara yardım etməkdə də, hər kəs də bir ruh yüksəkliyi yaratmaqda da böyük xidmətləri olub. Ən yaxşısı özünü dinləyək:

- Məhkəməni udub geriye döndün! Yeni maraqlı hadisələr baş verdi mi?

- Dedim axı, sevdiyim iş üçün gedirdim. Mühərribə zonasına, Qarabağa gedirdim...Səncə,maraqlı olmazdı mı?Hərbi hospitalda yaralı əsgərlərlə görüşümüz yadımda qalan təsirli hadisələrindən biri idi. Tibb bacılarının igidliyi haqqında da ilk dəfə orda eşitdim, gözümlə gördüm. Hərbi hissələrə gedə bilirdik, əsgərlərimizə sovqat aparırıq. Marquşevan-Şıxarx haqqında keçən dəfəki müsahibədə demişdim.

- Bizə, sığınacaqda Zərnişan adlı bir uşaqdan yazmışdın...

-O arada sığınacaqlarda müvəqqəti məskunlaşmış qarabağlılarla görüşüb, onların durumu ilə maraqlanırdım. Bu məqsədlə gətdiyim yerlərdən biri də Yevlağ-Bərdə yolunun üstündə köçkünlər üçün salınmış qəsəbəyə-ordakı 3 mərtəbəli məktəbə yollandım.. Camaatla görüşüm alındı. Bu zaman binanı mühafizə edən Bərdə Rayon Polis Şöbəsinin əməkdaşı İmran İsmailzadə mənə yaxınlaşdı və sığınacaqda yardıma ehtiyacı olan bir uşaq haqda danışdı. Uşağın azyaşlı olması, ayaqlarında problem olduğunu, yeriye bilmədiyini və valideynlərinin elə də yaxından diqqət göstərə bilməməsini söyləyəndə uşağı mütləq görmək istədim. Uşaq atasının himayəsində qalıb. Ata isə səhər tezdən işləməyə (fəhləliyə) getdiyi üçün uşaq sığınacaqdakıların ümidinə qalır. Dərhal Azərbaycan Uşaqlar Birliyinin sədri Kəmalə Ağazadə ilə əlaqə qurdum. Əhvalatı ona danışdım. Hadisə Kəmalə xanımı da bərk narahat etdi. Aradan bir neçə gün keçəndən sonra müxtəlif qurumlardan həm mənəvi, həm tibbi, həm maddi dəstəyə ehtiyac duyduğunu təsdiqlədilər. Həkimlər müayinə də etdilər və bildirdilər ki, dərindən müalicə olunsa uşaq sağala, ayağa da

dura bilər. Əslən Kəlbəcər rayonu Ağqaya kəndindən olan 8 yaşlı Rəhimova Zərnişan Qoşqar qızı Ağdam rayonu Baharlı köçkün qəsəbəsində doğulub. Bir sözlə, Zərnişan Azərbaycan Uşaqlar Birliyinə yerləşdirildi. Bir uşaq səfalətdən, baxımsızlıqdan qurtuldu. Sığınacaqdakıların hamısı sevinirdi. Mən də lap uşaq kimi

-Reportaj və yazılardan qalan vaxtlarda nə işlə məşğul olurdun?

- Heç boş vaxtım olmurdu ki... elə olurdu gün ərzində bir loxma çörək yeməyə vaxtım olmurdu. "Tərəqqi" ictimai inkişaf birliyinin üzvlərinə qoşulub ərzağa -çörəyə ehtiyacı olan ailələrə yardım paylanılmasında kömək edirdim. Mühərribə Veteranı Qadınlara Sosial Yardım İctimai Birliyinin ardıcıl gətirdiyi sovqat və bağlamaları hospitala, hərbi hissələrə çatdırılmasında da iştirak edirdim. Şəhidlərin dəfn və yas mərasimlərində iştirak etmək isə boynumun borcu idi. Rayona gələn qonaqların da belə ailələrə getməsini təşkil edirdim. Qeyd edirəm ki, Kəmalə Ağazadə də o çətin anlarda mühərribə ərəzisində gələn cəsur xanımlardandı.

- Yadımdadı, Bərdə faciəsi günü saat 11-də zəng vurdun, dedin ki, yazıları atıram. Bir yazını atdın və...

- 28 sentyabrdan Quzanlıda internet tamən kəsilmişdi. Yazıları redaksiyaya, gedib Bərdədən- qohum-tanişin evindən göndərdim. Həmin gün Bərdə Mərkəzi Xəstəxana ilə üz bəüz yerləşən "köçkün binası"na getmişdim. Qonaq getdiyim Ağdam rayonun Göytəpə kəndindən olan Asif Əsədovun binanın həyətidə kiçik bir iş otağı vardı . Orda həm də, Göytəpə ərazi icra nümayəndəliyi kimi də istifadə olunurdu. Yazını ordan göndərdim. Həmin gün hava günəşliydi, xoş idi. Ağdam, Tərtər tərəfdən güclü atışma səsleri gəlirdi. Amma Bərdədə sakitlik idi. Bu səbəbdən də Ağdam və Tərtər camaatının xeyli hissəsi də bu məhləyə yığılıb gəlmişdilər. Atışmanın dayanmadığını gözləyirdilər ki, yenidən evlərinə dönsünlər. Orda Tərtərli gənc ana ilə söhbət edirdim. Ayağından iflic keçirmiş, yerimə əngəlli 9 və 11 yaşlı iki övladının yanında oturub dərdindən, çəkdiyi əziyyətlərdən danışırıq. Günortaydı. İlk "Smerç" "köçkün binası"nın 50 addımlığına " İrşad Telekom" mağazasının düz qarşısına düşdü. Qəlpələr göydən yağış kimi yağdı. Mərmimin səsi elə dəhşətli idi ki qəlpələr yaxınlıqdakı şifərdən olan damların üstünə dolu kimi yağdı. Tez telefon əlimdə hadisə olan yerə tərəf yüyürdüm. Polis mərmii düşüb yanan maşına yaxın

buraxmadı. Qaçqa-qaça yenidən binanın həyətinə döndüm. Camaatın arasına çaxnaşma düşmüşdü. Oğlu, əri, qardaşı evdən çıxıb, iş dalınca, yaxud bazara, şəhərə gedən qadınlara həyəcanlı bağırırları, ağlaşmaları, qışqırıq səsleri həyəti başına götürmüşdü. İkinci, üçüncü mərmii də düşdükdən sonra şoka düşmüş, çəşqinlik və stress içərisində olan camaatı zirzəmiyə yığmaq lazım idi. Orda Asif və Etibar Əsədovlarla birgə qocaları uşaqları, qadınları bir təhər zirzəmilərə yığa bildik. Həyətdə adam qalmadı. Bu dəfə yenidən çəkilişə başlamağa qərar verdim. Zirzəmidəki qadınlara arxamca qışqırıb mənə geri çağırma-sını eşidirdim. Video çəkə-çəkə getdim çıx-dım yenə "İrşad telekom" un yanındakı yanğını yerinə. FHN-in əməkdaşları yanğını söndürməklə, "TəciliYardım" maşınları küçələrə səpələnmiş yaralıları yığıb xəstəxanalara daşımaqla məşğul idi. Hamı susmuşdu. Elə bil hamı şok keçirirdi. Yerlər qan içində idi gölməçə-gölməçə yangına tökülən su qan gölməçələri ilə birləşib küçə aşağı axırdı. Çox dəhşətli səhnəydi çox Yadımdadır ki, tək-cə bir kişi dil-boğaza qoymadan, yüksək səsle ermənilərin anasına-bacısına söyürdü. Deyəsən, o şok keçirməmişdi (gülür) Taniyanlar dedi ki, ruhi xəstədi

-Bəs sonra Quzanlıya necə getdin?

-Həmin gecə şəhərdə demək olar ki, çox az adam qaldı "Köçkün"binasında da barmaqla sayılacaq adam qalmışdı. Orada qalanlar dedi ki, erməniyi bilmək olmaz axşam vaxtıdı Quzanlıya dönmə, qal burda, sabah gedərsən. Taniş xanım vardı, Şövket Yusifli.

Evinin açarlarını mənə verib ailəsi-uşaqları ilə birgə Yevlağa getdilər. Gecəni Şövket xanımgildə tək - tənha keçirdim. Sözü düz, gündüz gördüyüm dəhşətlərin təsirindən gözümü yuma bilmədim, maşın da yanan adam, yerdəki qan gölməçələri, ağlaşma, çığırıtı, mərkəzi xəstəxananın həyətidə ölənlərin yaxınlarının feryadı Səhəri dirigözlü açdım. Səhər, qonaq olduğum evdə bir-iki loxma yeyib, "Pajarnı" tərəfə üz tutdum. Bu ərəzidə daha çox dinc insan öldürülmüşdü. Yenə çəkilişə başladım, qəhər boğazımı yandırırırdı. Elə bu anda göy rəngli VAZ-2107 avtomobilinin oturacağında bir ovuc insan içəliyatını gördüm. Çəkilişi necə başa vurduğumu xatırlamıram. Son kəlməni deyib, telefonu bağladım, dizim üstə asfalta düşüb ucadan elə hönkürə-hönkürə ağladım...Ağlaya-ağlaya da Allaha yalvarırdım: Ay Allah, bu müsibəti gö-türmə, Ay Allah bu insanların günahı nəydi?" Yumruğumu gah dizlərimə, gah asfalta çırpırdım. Birdə baxdım,. ətrafım adamla doldu. Ora gələndə fikir verməmişəm sən demə, həmin gün PA-dan ora rəsmi şəxslər gələcək-miş. 2-3 "Təcili Yardım" maşını, xeyli də əlavə maşınlar vardı. Məni yerdən qaldırdılar, apardılar "Təcili Yardım"ın yanına, əllərimə -üzümə su vurdular, dərman içirdilər. Özümə gələndə sorğu-suala tutdular, kimliyimi öyrəndilər, Ölənlərin hansına qohum olduğumu soruşdular... Əlbəttə, heç biri qohumum deyildi, soydaşım idi, günahsız insan idi... Günortaüstü Bakıdan bərdəliyə dəstək üçün gələn Mühərribə Veteranı Qadınlara Sosial Yardım İctimai Birliyinin sədri Rada Abbas, Svetlana Osmalı və Azər Hacıbəyli də o dəhşətli mənzərənin şahidi oldular. Bərdə qətlia-mını hər xatırlayanda ilk yadıma düşsən, suya qarışıb axan qan birdə avtomobilin oturacağında parçalanmış bədəndən qalan bir ovuc içəliyat yadıma düşür Buna baxmayaraq, mühərribəni diqqətlə izləyən camaatla, əsgərlərimiz üçün narahat olan sığınacaqda müvəqqəti məskunlaşmış insanlarla danışanda (Dəymədağlı, Kətəlpəraq, Lək qəsəbəsi, Mahrızlı və s.) çalışırdım ruh yüksəkliyimi qoruyum. Elə redaksiyaya göndərdiyim yazılarımda da buna çalışırdım...Bilirdim ki, oxucum çoxdu...

- Gələn söhbətimizdə 13 noyabrda yardımsevərlərlə birgə getdiyiniz Cəbrayıl turunu haqqında danışsınız...Mənə danışdığının qədəriylə o bir macərə olub...

-Məmnuniyyətlə danışaram...

Rövşən Tahir